Ч. 249 Неділя 3 (15) жовтня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к Старостствах на провінциї:

на цілий рік	зр	2·40
на пів року	„	1·20
на чверть року	„	—·60
місячно	„	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік	зр	5·40
на пів року	„	2·70
на чверть року	„	1·35
місячно	„	—·45

Поодиноке число 3 кр.

Наші домашні справи.

Недавно тому доносили ми в статиї: „Самі себе розбиваемо“ про упадок нашого театру і досить загальникоsо вказали на причини того а зажадали поясненя від тих, під котрих управою стоїть театр. Не маемо претенсиї, щоби нам специяльно хтось відповідав, але в імени нашої читаючої публики рускої і в інтересі народнім могли ми і мали право висказати бодай таке бажане. Відповіди ми не дістали. Навіть „Діло“, котре в инших случаях, де розходить ся о всяку хоч би й найбільшу безглуздість політичну, з як найбільшою ревностию і поспіхом нотує всілякі вісти, мовчить про крізу театральну, хоч она для Русинів певно важнійша, як де який дебют о. Стояловского. За то порушив тепер сю справу „Галичанин“.

Розуміє ся, що „Галичанин“ кожду руску справу, хоч би й як далеку від его москвофільскої політики, накручує по свому, бо у него кождий камінь добрий, котрим би можна Русинови голову розвалити. Після „Галичанина“ всему винувата т. зв. „нова ера“ і всюди еї робота. (Мабуть лиш одному нова ера не винувата, тому що з „Галичанина“ підлий крутар — він такий же з роду.). Отже той „Галичанин“ задумав за одним замахом убити вже не дві але аж три мухи, се-б то „нову еру“, товариство „Руску Бесіду“ і п. В. Шухевича, котрий найбільше сидить ему в печінці, і рад з такої щасливої нагоди, котра дозваляє ему вбивати чим раз глубше, чим раз близше до серця кіл в орґанізм руского народу; доказує, що трупа руского театру відограла сама мельодраму „Зі степеня на степень“, котру тілько разів представляла сама на сцені. Він вмішав до сеї справи і запомогу соймову в сумі 7.000 зр. і ґр. Ст. Баденї'го і „Руску Бесіду“, під котрої управою знаходить ся театр „а собственно говоря п. В. Шухевич“. Навіть викрив нову причину смерти актора Стечиньского, котрій певно сам не вірить, але що то вадить ему представити справу ще траґічнійше і сказати: Безпорядки, інтриґи і шикани довели до того, що лучший з акторів, Стечиньский з горя помер, супруги Лопатиньскі покинули сцену; прекрасні артисти Підвисоцкі і панна Слободівна не могли видержати і також пішли. „Бесіда“ спровадила з Росиї п. Касиненка, але той розглянувшись у відносинах театру і зазнавши богато неприятностий, вернув до Росиї. Рівночасно покинула театр і панна Фіцнерівна, наслідком чого з цілої не согіршої трупи остав ся п. В. Шухевич. Наконець при так добрій нагоді не міг „Галичанин“ простити ще й фонетиці.

З того всего може бути лиш то правда, що якісь безпорядки, інтриґи і шикани та взагалі відносини внутрішного житя в наших товариствах могли стати ся причиною сеї сумної кризи в нашім театрі. Впрочім люди ще живі і можуть розповісти. Пп. Лопатиньскі навіть не виїхали з краю, перебувають в Чернівцях і могли би найліпше сказати, чи „нова ера“, чи „ґр. Ст. Баденї“ і фонетика заставили їх покидати нашу сцену. Впрочім могла би і повинна сказати свое слово і „Руска Бесіда“.

* * *

Для наради в справах церковно і народно-політичних скликує львівский митрополичий ординарият відпоручників деканальних з архиепархії львівскої до Львова. Ся нарада — каже „Буковина“ — стоїть очивидно в звязи з „Католицким Союзом“. З тої причини „Діло“ всякими способами старае ся витолкувати своїм людям, що митрополичий ординарият робить дурницю. А само притім робить ще гіршу дурницю, бо католицкому кардиналови приписує підпиране „католицкого швіндлю“. До чого то не договорюють ся львівскі опозицийники, то нераз справді варто послухати і — посьміяти ся.

Дневник, видаваний львівским католицким Союзом, буде називати ся „Руслан“ (після Русланових псальмів Маркіяна Шашкевича). Почне виходити вже в грудни і буде складати ся з всіх тих рубрик, які мають иньші рускі дневники. „Правда“ перемінить ся на популярну ґазету для селян. „Руслана“ видавати буде спілка, так само, як „Діло“. Тимчасовий комітет католицкого Союза вже почав заходи в користь „Руслана“. До сеї звістки додає ще „Буковина“: „Діло“ каже, що „Руслан“ має вести ся в тім дусї, що „Буковина“. Мало сказало, але досить, аби виявити свій великий розум політичний. „Буковина“ видає ся передовсім для православних Буковинцїв, а „Руслан“ для католиків. „Буковина“ видає ся в краю і для краю, що розвоем своїм стоїть що найменче о кількайцять літ позаду Галичини, а „Руслан“ буде заступати інтереси одної політичної партиї в краю, в котрім політичне житє вже розвилось дуже широко. Який же ту однакий „дух“ може бути поміж „Русланом“ а „Буко-

В третій клясі.

(З польского — В. КОСЯКЕВИЧА).

Ґраф Н., визначний, богатий і пересичений житем молодий чоловік, вертав з Парижа до Варшави. В часї довгої і томлячої дороги був трохи не свій.

Чув цілковиту утому, біль голови і недостаток охоти до їди.

В Кольонії над Реном випив чарку булїону, в Почдамі склянку вина і нічого більше. Не мав нікого, з ким міг би поговорити кілька слів. Фабрикант повозів, властитель прядільні, управитель броварів — то всьо люди практичні, що голосно сьміють ся, зачинають говорити лихою французщиною о Парижи і Великій опері, а кінчать по німецки о повозах, бавовні і пиві.

Двогодинний сон перед границею трохи скріпив его сили і вернув ему веселий настрій.

— Тут Александрово — завтра буду в Варшаві — погадав ґраф з розкошию. Показав пашпорт і став проходжувати ся по ждальни.

Чув ся вільнійшим; охоти до їди доси не мав, але були признаки, що скоро прийде.

Пригадав собі, що мав виміняти трохи гроший і сягнув рукою до кишені.

Але в кишени не було мошонки. Спробовав ще раз, переглянув всі кишені, насамперед на борзї, відтак уважно. Не найшов нічого... „Неприемна істория“ — погадав ґраф. Пригадав собі, що послідний раз витягав мошонку, коли виймав з неї і показував кондукторови білет. „Добре ще, що маю пашпорт а не вложив его до мошонки, як звичайно“.

— Га, що робити! Маю ще трохи дрібних гроший. — Витягнув кілька срібних марок і зміняв їх. Дістав пять рублїв. — Нічо не вадить і то добре! Ах, коби хоч стрітити якого знакомого!

В тій хвили роздало ся перше дзвонене. В цілій ждальни і по коридорах настав рух і почали появляти ся зелїзничі слуги в синих блюзах.

Ґраф задержав ся на хвилю в нерішучости; вкінци додавши собі відваги, рішив ся:— Коби лиш як найскорше бути дома.... поїду другою клясою. — Приступив до віконця каси. Тут довідав ся, що друга кляса коштує два рази більше, як мав гроший. На білет третої кляси вистало, але поспішний поїзд не має третьої кляси. Треба ждати до пятої години.

То вже ґрафа бавило. — Та чейже в третій клясї не поїду — погадав, відходячи від каси. На свое положене цілком не гнівав ся, бо нї не умів гнївати ся, нї навіть не хотів.— Якось я собі пораджу....

Але як? Того не знав і не хотів знати.

Вернув до ждальні, сів на софці, загорнув ся тіснійше в кожух і почав дрімати. Роздало ся друге дзвонене... третого вже ґраф не чув: спав.

Пробудив ся за годину і зачав роздумувати над своїм положенем.

— Треба ждати на поїзд!

Жде. Перейшов ся по сали, по коридорах, переглянув карти, розклади їзди, оповіщеня зелїзничі. Нудив ся страшно. Кождих пять мінут дивив ся на свій годинник. Так минули три незвичайно довгі години. Вже зачала ему видаватись щястем та хвиля, коли опинить ся хочби й в третій клясї.

З тою постановою, одиноким виходом з неприемного положеня, почав ґраф поволи годити ся. Коли-ж вкінци прийшла відповідна хвиля, скривив ся вправдї, але купив білет третої кляси.

За подане куферка до ваґону дав послугачеви двайцять копийок. В хвили відходу поїзду лишилась ему всього одна витерта копійка. Витягнув еї, поглянув і тихо закляв по французски.

Мимо того постановив собі всьо знести: погану жовту нору, до котрої замкнув его кондуктор, бруд що залягав лавки і вікна, заплювану підлогу, тверді сидженя і товариство найнизшої верстви людий. Найбільше непокоїв его голод, що вернув тепер по трех днях. Той звичайно з радостию дожиданий гість був для него тепер неприемний, бо кождої хвилї пригадував ему добірні страви французскої кухнї і і на жаль... одну витерту копийку. Між тим поїзд сунув ся черепашим ходом, а годинник показував мінути немов отягаючись, як той скупар, що довго вагує ся отворити свою мошонку, аби видати з неї яку дрібну монету.

Охота до їди у ґрафа збільшалась. Ледве минула перша стация, ґраф почув голод. Такий справдїшний голод, що завдно побільшав ся і жадав заспокоеня. Ґраф перестав вже гадати о добірних стравах. Представляв собі, як виглядає звичайний біфштик з бараболею. Зачав по французски говорити.

винoю"? „Буковина" може вправді з „Русланом", так само як і з „Ділом" мати в неоднім спільний ґрунт, але о скілько буковиньскі відносини суть відмінні від галицких, о стілько й „Буковина" буде ріжнити ся від кождої галицкої ґазети, а не лиш від „Руслана".

Новинки.

Львів дня 14 падолиста 1896

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував центрального інспектора почт в ц. к. Мінїстерстві торговлї, радника мінїстерияльного дра Руд. Найбавера шефом секциї і ґенеральним директором почт і телеґрафів в тім мінїстерстві.

— **З ц. к. почти.** З днем 16-го с. м. увійде на ново в житє часово звинений ц. к. уряд почтовий зі звичайним обсягом дїланя в місцевости Стецева, снятиньского повіта. Той уряд буде получений з урядом почтовим в Снятинї одноразовою денною посилкою. Округ доручень уряду почтового в Стецевій будуть становити громада і обшар двірский в Горбасївцї і громада Стецева.

— **Столїтний ювілей** істнованя обходила сими днями найбільша льондоньска часопись Times (чит. Таймс. З тої нагоди видано вірне facsimile першого числа з дня 9-го падолиста 1796 р. на такім самім папери, тими самими черенками, а навіть з вірним повторенем печатних похибок.

— **Обманець на великий камінь.** Ще перед кількома місяцями подали ми вість о арештованю дра Фольбедінґа в Діссельдорфі, в Нїмеччинї, обжалованого о обманьство і підкупуванє урядників. Тепер веде ся против него процес, а акт обжалованя так ту справу представляє: Альфред Фольбедінґ окінчив медицину в Берлинї, посклaдав приписані іспити і осїв в тім містї яко лїкар. Однако незабаром запізнав ся з „чудотворною лїкаркою", якоюсь Колїновою і пустив ся в подорож по Нїмеччинї яко вандруючий „чудотворний лїкар". Відтак поселив ся в Діссельдорфі і тут розпочав підприємство на великі розміри. Став оголошувати анонси в краю і за границею, що лїчить „скоро і певно також письменно, всякі недуги, особливо тяжкі недуги хронїчні". Інсерати уміщував в звиж 600 часописях і видавав на то річно около 160 тисячів марок, а в анонсах тих поміщував також всїлякі листи з подяками за вилїченє, котрих мав 500 до 600 штук. Не дивниця, що вскорі з усїх сторін сьвіта стали надходити запитаня від недужих і то чим раз численнїйші. Розмір того „інтересу" збільшив ся вкінци до такої степени, що Фольбедінґ мусїв устроїти справдїшнє бюро, щоби відповідати на сотки питань, які кождого дня до него надходили. Очевидно, що Фольбедінґ не міг полагодити сам всїх справ і здавав роботу на підвластних. Під проводом бувшого торговельного аґента Кеннекого працювало там кількох 20-лїтних хлопцїв, відписували на питаня і обчисляли належитість для лїкаря, відповідно до заможности питаючого. Очевидно, що всьо то дїяло ся після вподоби тих писарів, котрі не мали нїякого лїкарского образованя. В підручній аптицї, яку Фольбедінґ мав в своїм домі, виробляли ті самі писарі кілька родів лїків, капель і масти, і ті лїки висилано за послїплатою недужим. О якій небудь успішности тих лїків не могло бути й бесїди, та й Фольбедінґови о те цїлком не ходило. Люди давали ся ловити на полову і платили, а кілько таких лєгковірних було, доказує обставина, що число недужих глядаючих лїкарскої поради у Фольбедінґа, дійшло до звиж пів мілїона, а в деяких днях видавало бюро до 500 лїкарских рад разом з долученими до них лїками. Аж дня 13-го грудня 1895 р. відкрито ту тайну аптику. Заряджено зараз строгу ревізию в домі Фольбедінґа і позабирано всї книжки та листи. Незабаром потім увязнено й самого его. Він давав зараз 100 тисяч марок кавциї, аби его суд випустив, але на то не позволено; давав відтак 200 тисяч, але суд і то відкинув. Аж на жалобу оборонця прихилив ся при кінци марта с. р. висший суд карний до просьби Фольбедінґа і випустив его на волю за кавциєю 200 тисяч марок. До розправи, котра тревала два днї, візвано 50 сьвідків. Вирок видано дня 10-го с. м. Фольбедінґа засуджено на 4 роки і один місяць вязницї, на кари 3.000 марок і утрату горожаньских прав протягом 5 лїт. Співобжалованого Кеннеке засуджено на пів року вязницї, а Вінґерата на два місяцї. Фольбедінґа мимо 200 тисячів кавциї зараз увязнено.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Каініт подешевів! 70 кр. за 100 кільо!

— Каініт, его ужиток і торговля ним. В наслїдок розпорядженя мінїстерства скарбу будуть в Калуши від дня 15 с. м. продавати каініт дешевше, по 70 кр. за 100 кільо (доси платило ся по 1 зр.) Каініт (лїпше може „кайніт" від грецкого слова „кайнос", що значить „новий" — мінерал відкритий Цінкеном в 1865 р.) есть то рід каменя подібного до соли, котрий звичайно знаходить ся побіч соли, у великій масї в Калуши, а відтак ще в Штасфурті коло Маґдебурґа в Прусах. Він буває сивавий, рожевий, жовтавий, а навіть і чорний коли дуже занечищений. Каініт важний для господарства яко навіз тим, що має в собі дуже богато первотворива званого калїюм або потас, котрого потребують також і ростини. Потас знаходить ся також і в ріли, з котрої его беруть собі ростини, але не в кождій. Ґрунти торфові і легко пісковаті мають в собі дуже мало потасу, а до того не мають ще й сили задержати его в собі, длятого гноєнє таких ґрунтів обірником не може їм приспорити потасу. Ґрунт глинистий може і з обірника набрати собі потасу, але що не всї ґрунти глинисті, суть однакові і не однаково бувають гноєні, то каініт може бути добрий і для таких ґрунтів. Калуский каініт має в собі 15 до 16 процент т. зв. окиску потасу, з котрого ростини беруть собі потас, але копальня ручить лиш за 10 процент окиску потасу в продаванім каінїтї. Крім того знаходить ся в каінїтї ще первотвориво зване хльором, котре єсть шкідливе для ростин. Длятого треба навозити рілю каінїтом на довший час перед засївом або садженем, щоби хльор, котрий земля не втягає в себе, мав час з вогкостию землї сплинути глубше. Длятого треба каінїтом навозити рілю в осени; через зиму спливе хльор в глубшу верству землї, а верхна верства втягне в себе потас і буде ним відтак живити ростини. На торфових і пісковатих ґрунтах побіч каініту треба ще уживати до навозу вапна і навозів фосфорових, до чого

Але вскорі стративши послїдну терпеливість, післав когось чи щось „до всїх чортів" вже в віднім язицї і став поволи проходжувати ся по ваґонї. То помогло, бо так голод меньше ему докучав і мінути стали скорше минати.

Але ще заки поїзд дійшов до Влоцлавка, навкучило ся ґрафови і то.

— Їсти, їсти! — До сто чортів!... Що тут робити!... Мушу щось вигадати — постановив собі. Поглянув на свій перстень з брилянтами. Був би его радо дав за кілька рублїв, за що небудь. Але як то зробити? До кого удатись?... Ґраф за цїле своє житє нїчого не продавав... то була річ его повірника....

— Влоцлавек... десять мінут!

— Коби я міг хоч стрітити ся з яким знакомим — погадав з розпукою і поглянув до вікна. В тій хвили порожний ваґон став скоро наповнятись.

До передїлу, в котрім ґраф доси сам сидїв, влазить цїла родина: грубий, червоний отець, така-ж мати, висока, неповоротна а дорosла дочка і чотирнайцятьлїтний хлопець. Ґраф гризе уста, присуває ся до вікна, завиває ся в кожух і прижмурює очи.

Товстий отець тяжко віддихаючи розкладає по лавках клунки; висока дочка мостить ся на сидженю, глядаючи порожного місця на кошик. З кошика виглядають дві чорножовті ноги печеної качки. „Практичні люди" гадає ґраф. Між тим дївчина не може умістити коша на лавцї.

— Та-ж то прецї женщина! — гадає ґраф і встає, щоби їй помогти.

— Дякую! — дістаєсь ему в нагороду.

— Не хочете сїсти коло вікна? — питає еї ґраф.

— О, нї — я дістала би зараз ревматизму.

— З якої причини дивлюсь я так з висока на честних людий? — починає гадати ґраф і мило усьміхає ся до вітця, котрий оповідає з чувством свої пригоди, які лучились ему на дорозї з міста до двірця.

— Погадайте собі, ми мало не запізнили ся до поїзду. Кличу дорожкаря, а він — якийсь то драб! — каже: „Бійте ся Бога, вас четверо, маєте тілько пакунків, та де-ж я вас довезу! Беріть ще одного фіякра!" Я крикнув на него: Вези, дурню, бо піду просто до полїциї! Тодї притих і поїхав. То все так буває. По доброму чоловік з ним нїчого не порадить.... то вже такі люди.

Ґраф обернув ся до панни:

— Мешкаєте у Влоцлавку.

— Так.... маємо там склеп....

— А.... склеп.

— Так.

— Певне продаєте цукор, чай....

— Нї.... Лише мило.

Настала мовчанка. Ґраф чує, що один предмет розмови вичерпаний. Треба начати розмову о чім иншім.

— Далеко їдете?

— До Кутна.

— До міста чи за місто?

— До міста.... Маємо там тїтку.

— Чи й тїтка має склеп?

— Так.... має.

— Продає також мило?

— Так.... Від нас бере товар.... Ми маємо і фабрику мила.

Розмова веде ся дальше в такім дусї. Ґраф старає ся бути ввічливим для цїлої родини: о поганім хлопчиску говорить: „милий хлопець", а женщинам подає парижскі перфуми.

Стация минає за стациєю. Час проходить якось незамітнїйше. — Однако мимотого розмова для ґрафа томляча, бо аби еї удержати, треба винаходити все нові, дївчинї приступні річи.

— Ті міщухи — гадає ґраф — мають дивний звичай їздити зі стравою. — Щоби близше вивідати ся про цїкаву для него річ, обертає ся з питанем до панни:

— Їздите часто зелїзницею?

— Дуже часто.... Звичайно чотири рази до року.

— І все берете з собою їду?

— О, нї!... Їдемо все по снїданю.

— В ваґонї снїдаєте другий раз?

— Нї.

— А я гадав, що то качка.

— А качка.... дарунок для тїтки.

— Ваша тїтка видко дуже любить качки?

— Страшно любить....

— Ось які дарунки у купцїв! — гадає ґраф. Его то нудить. Не має охоти познакомлювати ся близше з купецкими звичаями; в его души родить ся знов погорда для них.

В Кутнї опускає родина ваґон. На прощанє подає отець ґрафови руку.

— Чорт з ними! — гадає собі ґраф і їде дальше сам.

В Скерневицях вийшов на перон і заглянув до буфету, шукаючи знакомих лиць.... Не було нїкого. Вернув до ваґона, до котрого напхало ся потім тілько нових подорожних, що настала правдива глота. Полишає попереднє місце, щоби уникнути сусїдства противних ему людий і сїдає коло дверий на лавочцї, на котрій єсть місце лише для одної особи. Против него сидить незнакомий, здоровий молодець з широким лицем і довгими жовтими вусами.

Голод не мучить вже від якоїсь хвилї ґрафа. Правда, що з'їв би радо кусник чорного хлїба, але не має попередних болїв в жолудку. То треває так досить довго. Але коли минули Гродзиска, зачинає ся стара історія. Голод повертає і допоминає ся з подвійною силою заспокоєня. „Я того не видержу!" гадає ґраф і обезсилений тисне ся до стїни ваґона.

— Шинка, салямі, булка!...

Скоро відвертає голову, звідки роздав ся голос. Коло него іде стара жидівка з кошиком повним брудних булок, старого смердячого масла і якогось мясива невиразної краски. „Така булка мусить коштувати копійку!" — гадає ґраф. — „Певне що так, я колись о тім читав". Додає собі відваги. Розглядає ся довкола, чи

надає ся дуже добре т. зв. томасівка або мука з жужлів. До навозу уживає ся лиш меленого каініту і такий продають в Калуши. Каініт треба розсівати руками, найліпше на перехрест, а відтак переорувати. Лиш сіножата можна ним посипати зверха, але тоді не треба пускати на них худоби, щоби єго не злизувала, бо він задля хльору шкодить худобі. Каініт єсть дуже добрий під такі ростини як конюшина, горошок, горох і біб, бараболї і бураки, жито і ячмінь та овес. На один гектар (трохи більше як морґ і три чверти) треба 4 до 10 сотнарів каініту. На глинистий ґрунт треба більше каініту відразу, на торфовий і пісковий ґрунт менше, але за то частійше. Каініту може собі купити в Калуши кождий господар, але мусить дати письменне зобовязане, що не буде єго перепродувати. Може також кількох господарів приступити до спілки, а тогди кождий з них окремо мусить дати таке зобовязане. Каініт продає або сама копальня, або можуть продавати єго уповажненї до того товариства господарскі і фірми торговельні, крім тих що продають сіль. Ті товариства і фірми стоять під контролею правительства і мусять вести докладні записки купованого і продаваного каініту, а господарі, котрі би у них купували, мусять так само виставити письменне зобовязане, як коли-б куповали в самій копальни.

— Що то єсть протекция? Бувають часи, в котрих деякі погляди ширять ся так загально, вбивають ся людям так сильно в уми, що аж морочать їм голови і викликують навіть рід якоїсь, що так скажемо, слабости, котра що правда не мучить тїла, але дуже часто ослаблює духа, відбирає чоловікови охоту і убиває в нїм так потрібну енерґію і відвагу. Єсть то подібне з'явище до того, яке видимо у дітий, котрим набиває ся голови якимись духами і страхами. Дитина не питає того, чи суть дійстно якісь духи і страхи, але боїть ся. В нинїшних часах говорить ся дуже часто про протекцию, більше може як коли небудь і само то слово „протекция" буває не для одного тим, чим якийсь страх для дитини. То-ж може не від річи буде тут сказати кілька слів про протекцию. Слово „протекция" єсть латиньского походження і значить то само, що наше „покров" або „покровительство" а „протектор" значить то само, що „покровитель". Слова знов „покров" „покровительство", „покровитель" походять від слова „покривати", значить ся, покривати когось своєю опікою своєю ласкою, помагати комусь в чімсь або до чого. Протекция отже в первістнім значіню не єсть не лиш нїчого злого, але противно, єсть добре дїло. Всї люди повинні собі взаїмно помагати, один другому повинен давати поміч. Але можна і тогди зле робити, коли хоче ся добре зробити. Коли комусь помагає ся, то не на то, щоби тим шкодити другому. Однакож буває нераз так, що хтось помагає другому, не зважаючи при тім, що може третьому зашкодити. Найчастїйше може то бути в таких случаях, де повинна би рішати лиш особиста кваліфікация, особисте уздібнене, як н. пр. при обсаджуваню всїляких посад при публичних урядах та інституциях, коли поминає ся більше уздібненого або більше управненого в користь менше уздібненого, менше управненого, длятого, що хтось, чи то на чиюсь просьбу, чи з причини спорідненя або знакомства і дружби, хоче єму подати поміч. Так не повинно бути, бо то противить ся почутю справедливости і загальній морали. Того навіть право не дозваляє і закон карає. Як же поступити в такім случаю, коли розходить ся н. пр. о двох людий впрочім о зовсім рівній кваліфікациї, однакового уздібненя і управненя? Холодна розвага каже — полишити вибір судьбі, значить ся, не вільно нікому анї помагати анї старати ся о поміч; люди на найвизначнїйших становищах повинні би бути без серця, а тих, що потребують помочи, треба би здати на ласку судьби. То знову зле, то друга скрайність. Треба отже держати ся середної дороги. Длятого треба конче полишити вибір тим, що мають право до того і позволити, старати ся о осягнене якоїсь цїли тим, котрі до неї стремлять і мають також право до того. Але протекция через часте еї надуживане стратила своє первістне значіне і звичайно розуміємо під нею несправедливу, противну морали і законам поміч. У людий слабого духа, слабих здібностий, у людий бідних і непорадних та без енерґії виродило ся наслїдком того поняте, що не можна вже нічого вдіяти без протекциї. А то знов неправда. Длятого не маючи т. зв. протекциї, не треба тратити надії, відваги та енерґії і думати, що без протекциї не вдіє ся нїчого. Треба сьміло старати ся, скоро має ся до чогось право і уздібнене; треба дати ся людям пізнати, пійти до них, представити ся, розповісти, о що розходить ся, і просити не о ласку, не о шкідливу для других протекцию, але о справедливу поміч і пораду. Але при таких заходах не треба виступати з якимсь рабским „прийдіте поклонїм ся", не з лизуньством і пониживанем та упідлюванем себе, а зі сьмілостию мужа, сьвідомого свого людского достоїнства, свого знаня і свого права. Того однакож надає образоване і длятого передовсїм треба дбати про своє образоване. Тогди протекция не буде нікого страшити.

— На кашель і катар а також на застуджене горла помагає слїдуючий простий лік: Запарити шальвію, а коли добре натягне, додати тільки меду, щоби напиток був солодкий, а відтак ще домішати до него трохи оцту. На кашель і застуджене горла пє ся того напитку теплим по великій ложці що пів години, а на катар найліпше випити перед спанем цїлу склянку теплого напитку. Мід єсть також дуже добрим средством на первове роздразнене і безсонність, особливо у старших людий; одна до трох великих ложок меду вечером перед спанем упокоює і приводить покріпляючий сон.

— При доеню треба завсїгди перше молоко зцеркати з дійки на землю, бо в дійці і доокола еї отвору буває часто всїляка нечистота і заразники, котрі відтак псують молоко і зменшають єго вартість.

— В червоточинї коли де покаже ся в домашній знадобі, можна вигубити червака, що точить дерево або 1) нафтою, або 2) мішаниною з 1 части карболевої кислоти і 10 частий терпентинового олїю, або 3) мішаниною з 1 части нафталїни і 30 частий терпентинового олїю.

— Щоби цьвяхи не ржавіли, виставлені на вохкість і дощ, робить ся так: розпалює ся їх аж до червоности а відтак кидає ся зараз до студеного льняного олїю. На цьвяхах робить ся тогди покрива, котра не дає їм ржавіти.

— Мосяжні предмети можна дуже добре чистити мішаниною з мілко потовченої крейди і сїрки заробленої на густо з оцтом. Мосяж набирає від чищеня тою мішаниною красної, жовтої як золото барви.

хто на него не дивить ся і вкінци питає жидівки:

— Що коштує одна булка?

— Півтора копійки.

Ґраф мовчить і червонїє, чує на собі погляд сидячого напротив молодця. Жидівка не відходить.

— Ну, купите?

— Не хочу — ледве видавив з себе.

Минуло кілька мінут. Молодий чоловік, що доси мовчав, обернув ся до ґрафа і питає:

— Не знаєте, коли будемо в Варшаві?

— Не знаю.

— Їдете також до Варшави?

— А — гм....

— Ті неохотні відповіди не зразили незнакомого. Говорить дальше. Говорить просто, але чемно. Ґраф глянув на него цїкаво і починає відповідати на питаня чемнійше, лише тому, щоби якось убити час. Вкінци розвязує молодець вузличок і виймає звідтам хлїб і салямі.

— Позволите?... Прошу! — подає ґрафови, витягаючи з кишені звичайний ножик.

Ґраф глядить на незнакомого і знов мимохіть червеніє. „Боже мій, яке положене" — гадає.

— Лише прошу, позвольте, тут салямі — повторяє чемно незнакомий.

Ґраф рішив ся, що прийме то незвичайне угощене. Жадно їсть хлїб і салямі і признає, що всьо дуже смачне. Перший голод заспокоєний — яка то роскіш! „Коби я міг дати єму так з десять рублів за угощене — більше нїчого не хочу".

З розмови показує ся, що той чоловік, то звичайний слюсар. Має малий варстат десь на Сольці і працює в нїм з братом. Оповідає о собі зі щиростию простих а честних людий. Жалує ся на недостаток. Злї часи.... нема роботи. З кождим днем тяжше о заробок, а тут велика родина. Треба о роботу добивати ся.

На ґрафа то оповідане зробило велике враженє.

— І той чоловік, що так тяжко зарабляє на кусник хлїба, дїлить ся ним зі мною, з першим незнакомим, з котрим стрітив ся. Кілько то добродїйства можна зробити з якими там нужденними стома рублями. То буде лише відміна за єго добродїйність. Дам єму всю слюсарску роботу в моїй палатї, а крім того зроблю щось для єго сина.

Дізнав ся о назвищи слюсаря і записав собі до книжочки. Чує ся не лише спокійним, але й веселим. Як найчемнїйше розмавляє з своїм товаришем. Що хвиля дивить ся на добродушне, симпатичне лице слюсаря.

— Завтра поглянеш веселїйше і з більшою охотою на житє і на сьвіт божий — гадає з чувством ґраф. — Можу собі представити, як задивує ся, коли покличу єго до себе, як утїшить ся, коли дізнає ся, як щедро нагороджу єго угощене.

Ґраф мимохіть усьміхає ся і цїлого єго проймає якесь приємне, миле чувство.

— Варшава!

Прецї раз!... Ґраф встав, протягнув своє утомлене тїло і вийшов з ваґона.

* * *

— Послухайте панове — оповідає ґраф по кількох днях при фляшці старого угорского вина — яка незвичайна пригода сталась менї в ваґонї....

Ґраф оповідає свою пригоду так весело, що всї аж за боки беруть ся.

Вернувши до дому ґраф пригадує собі:

— Мушу тому слюсареви відвдячити ся. То честний чоловік і зробив менї велику прислугу.

За тиждень лучило ся, що ґраф ще раз мав нагоду оповідати о своїй пригоді в ваґонї. Тому згадав ще раз дома на бідного слюсаря. — Завтра велю єму післати сто рублів — досить буде з него.

Однако слїдуючі днї принесли ґрафови тілько нових річий, що забув цїлковито на свою сьмішну пригоду і на честного, бідного слюсаря....

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 14 падолиста. Комісия рільнича ухвалила проект закона о заснованю рільничих фахових стоваришень. — В комісиї буджетовій інтерпелював пос. Дїдушицкий предсїдателя в справі управильненя платнї католицких душпастирів. Катрайн відповів, що проволока наступила внаслїдок трудности при обчислюваню, але справа буде незадовго користно залагоджена.

Рим 14 падолиста. Папский посланник Макаріо здав справу зі своєї місиї до Абесинії і каже, що кор. Менелик обіцяв був випустити всїх плїнників крім офіцирів, але коли Італіянцї взяли корабель „Дельвік" (що віз карабіни для Абесинців), відкликав ту обіцянку.

Рим 14 падолиста. Приїзду сербского короля сподівають ся тут на день 26-го с. м. Дня 28-го відбуде ся ревія войскова і того дня мабуть вечером король виїде з Риму.

За редакцию відповідає: **Адам Кроховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.